

5.5.2010

Kestävän talouskasvun ja työllisyyden ohjelman valmisteluryhmien toimeksiannot ja kokoonpano

Hallitus ja työmarkkinajärjestöt päättivät yhdessä maaliskuussa 2010 jatkovalmistelusta kestävän talouskasvun ja työllisyyden ohjelman laatimiseksi. Käynnistettävässä kolmikantaisessa työssä käsitellään muun muassa seuraavat asiakokonaisuudet:

- Talouden kasvu ja tuottavuus
- Julkisen sektorin tuottavuus
- Työllisyysasteen nostaminen ja työttömyyden torjunta
- Ostovoima ja kilpailukyky
- Työurat
- Työttömyysvakuutusrahaston talous

Valmistelun etenemisestä raportoidaan hallituksen ja työmarkkinajärjestöjen tapaamisissa kuukausittain. Hallituksen budjettiriihen päätöksiä tai linjauksia edellyttävissä asioissa esitykset on tehtävä riittävän ajoissa. Muilta osin työn on oltava valmis syyskuun puoliväliin mennessä. Työeläkejärjestelmän uudistamisen osalta lopullinen aikataulu varmistuu työn edetessä.

Valmisteluryhmien toimeksiannot

Talouden kasvu ja tuottavuus

Ryhmä asettaa tavoitteita ja tekee ehdotuksia talouskasvun vauhdittamiseksi ja yksityisen sektorin tuottavuuden kehittämiseksi. Peruslähtökohtana on inhimillisten ja taloudellisten voimavarojen markkinaehtoinen kohdentuminen.

Käsiteltäviä asiakokonaisuuksia ovat:

- tiede- ja innovaatiopolitiikka,
- koulutuspolitiikka,
- elämänvaihepolitiikka,
- kilpailupolitiikka,
- yrityspolitiikka,
- julkisen sektorin hankintapolitiikka (mm. innovaatiopolitiikan välineenä) ja julkisen sektorin keräämän tiedon yleinen saatavuus,
- laajakaistaverkko- ja älyliikennepolitiikka sekä
- liikenneväyläpolitiikka.

Ryhmän kokoonpano:

- Puheenjohtaja Antti Tanskanen
- Jäsenet (varajäsenet):
  - Akava, johtaja Pekka Immeli (tutkimuspäällikkö Eugen Koev)
  - EK, johtaja Timo Kekkonen (asiantuntija Niilo Hakonen)
  - Kunnat, pääekonomisti Juhani Turkkila, Kuntaliitto, (työmarkkinatutkija Hannu Freund, Kunnallinen työmarkkinalaitos)
  - SAK, elinkeinoasioiden päällikkö Janne Metsämäki (pääekonomisti Olli Koski)
  - STTK, elinkeinopoliittinen asiantuntija Antti Aarnio (ekonomisti Seppo Nevalainen)
  - SY, pääekonomisti Timo Lindholm (ekonomisti Harri Hietala)
  - TEM, valtiosihteerin Riina Nevämäki (erityisavustaja Jyrki Peisa)
  - VM, valtiosihteerin Velipekka Nummikoski (erityisavustaja Sirkku Linna)
- Sihteerin Ville Kaitila, valtioneuvoston kanslia

Julkisen sektorin tuottavuus

Julkisen sektorin tuottavuus-ryhmä tekee ehdotuksia tavoitteiksi, periaatelinjauksiksi ja toimenpiteiksi koko julkisen sektorin tuottavuuden parantamiseksi lyhyellä ja pitkällä tähtäimellä. Tuottavuuden parantaminen koskee sekä yksityistä että julkista sektoria.

Ryhmä käsittelee käsitteitä ja lähtökohtia

- julkisen sektorin kokonaisuuden määrittely
  - painopisteenä kuntasektori
  - pois lukien sosiaalivakuutusrahastot ja seurakunnat
- tuottavuuden määrittely
- tuottavuuden mittaustavat
- julkisen sektorin tuottavuuden kehitys

Ryhmä ehdottaa tavoitteita ja periaatelinjauksia

- julkisen sektorin tuottavuustavoite
- panos/resurssitavoitteet
- tuotostavoitteet
- tuottavuuden ja tuloksellisuuden suhde (ml. palvelujen vaikuttavuus)
- tuottavuuspotentiaalien haku

Ryhmä määrittelee tuottavuuden parantamistoimenpiteiden ensisijaisia kohteita ja tekee niihin kohdennettuja toimenpide-ehdotuksia muun muassa seuraavanlaisista asioista:

- organisaatorakenteiden muutokset
- ohjausjärjestelmien ja kannustavuuden kehittäminen
- palveluprosessien ja palvelurakenteiden muutokset
- innovaatiot ja niiden hyödyntäminen
- informaatioteknologian käyttöönotto ja hyödyntäminen
- johtaminen ja työhyvinvointi
- palvelumarkkinoiden toimivuus

Ryhmän kokoonpano:

- puheenjohtaja, ylijohtaja Silja Hiironniemi, VM
- Jäsenet (varajäsenet):
  - Akava, lakimies Jaana Meklin (elinkeinopoliittinen asiamies Mats Nyman)
  - EK, johtaja Jukka Ahtela (Simo Pinomaa)
  - SAK, kehittämisjohtaja Eija Hietanen (tutkimus- ja työaika-asiantuntija Juha Antila)
  - STTK, pääsihteeri Leila Kostainen (Leila Kurki)
  - VM, valtiosihteeri Mika Rossi (erityisavustaja Mari Kokko)
  - STM, valtiosihteeri Vesa Rantahalvari (erityisavustaja Anna Manner-Raappana)
  - VM, neuvotteleva virkamies Tuomo Mäki (finanssisihteeri Jani Pitkäniemi)
  - Kunnat, kaupunkitutkimuspäällikkö Kauko Aronen, Kuntaliitto (kehittämisspäällikkö Terttu Pakarinen, KT)
- Sihteerit: Ekonomisti Pekka Sinko, VNK ja neuvotteleva virkamies Anu Nousiainen, VM

Työllisyysasteen nostaminen ja työttömyyden torjunta

Työryhmän tavoitteena on esittää linjauksia koko väestön työllisyysasteen ja työvoimaan osallistumisasteen nostamisesta sekä työttömyyden torjumisesta. Ryhmän työ keskittyy lähinnä työvoima- sekä koulutuspoliittisiin toimenpiteisiin, jotka on ajoitettava ja resursoitava suhdannetilanteeseen ja työn kysyntään nähden oikealla tavalla.

Ryhmässä huomioitavia kysymyksiä:

- Työvoimareservien tehokkaampi hyödyntäminen: aktiiviset työvoimapolitiittiset ja työvoimapalvelujen kehittämiseen liittyvät toimenpiteet, joilla torjutaan syrjäytymistä ja pitkäaikaista työttömyyttä sekä ylläpidetään työtaitoja. Tässä kohdassa huomioidaan myös maahanmuuttajat ja vajaatyökykyiset.
- Sosiaaliturvan (lähinnä työttömyysturva ja siihen liitettävä velvoittavuus ja kannustavuus, hoitovapaat sekä opintotukijärjestelmä) ja verotuksen vaikutus työn tarjontaan.
- Vaikuttavuuden huomioon ottaminen työvoimapolitiittisten toimenpiteiden kohdentamisessa sekä sosiaaliturvassa.
- Velvoittavuuden rooli ja merkitys aktiivitoimien osana sekä aktivointitoimien resurssien riittävyys.
- Suomalaisen joustoturvan kehittäminen
- Koulutusjärjestelmä kehittäminen niin, että työvoiman ulkopuolelle jäävät ja työttömät nuoret saataisiin opiskelemaan ja mukaan työelämään: esimerkiksi oppisopimusjärjestelmän kehittäminen, työpajat ja etsivä nuorisotyö. Koulutusjärjestelmän kehittäminen niin, ettei aikuiskoulutus syrjäytä nuorten koulutuksen aloituspaikkoja.
- Työvoima- ja koulutuspolitiikkaa tarkastellaan rinnakkain ja huomioidaan koulutusratkaisujen ja työmarkkinoiden tarpeiden välinen yhteys. Kysymys eri koulutusalojen opetuspaikkojen ja työvoiman kysynnän välisestä tasapainosta sekä aikuiskoulutuksen kehittämisestä.
- Korkeakoulujärjestelmän uudistaminen niin, että työmarkkinoille siirrytään aikaisemmin: kannanotto OPM:n työryhmän uudistuslinjauksiin.
- Alueelliset erot ja työvoiman liikkuvuus: tuetaanko alueellista työllisyyttä ja yrittäjyyttä vai työvoiman liikkuvuutta?
- Työurien huokoistaminen – miten työuran eri vaiheisiin ajoittuvat mahdolliset katkot ja osa-aikaisuus (esimerkiksi hoitovapaat, asevelvollisuus, vuorotteluvapaa, osa-aikaeläke) vaikuttavat työllisyyteen ja työurien kehitykseen
- TE-toimistojen palvelukyvyyn turvaaminen

Ryhmän kokoonpano:

- Puheenjohtaja ylijohdaja Jukka Pekkarinen, VM
- Jäsenet (varajäsenet):
  - Akava, työvoimapolitiittinen asiamies Heikki Taulu (koulutuspolitiittinen asiamies Simo Pöyhönen)
  - EK, koulutusjohtaja Markku Koponen (asiantuntija Seppo Saukkonen)
  - SAK, työ- ja elinkeinojohtaja Matti Huutola (koulutus- ja työvoima-asioiden päällikkö Saana Siekkinen)
  - STTK, koulutuspolitiittinen asiantuntija Petri Lempinen (talouspolitiittinen asiantuntija Ralf Sund)
  - Kunnallinen työmarkkinalaitos, kehittämisspäällikkö Jorma Palola (varalla erityisasiantuntija Erja Lindberg, Kuntaliitto)
  - SY, johtaja Rauno Vanhanen (työmarkkina-asioiden päällikkö Outi Tähtinen)
  - TEM, valtiosihteeri Katariina Poskiparta (osastopäällikkö Tuija Oivo)
  - OPM, valtiosihteeri Heljä Misukka (erityisavustaja Laura Rissanen)
  - OPM, valtiosihteeri Marcus Rantala (erityisavustaja Susanna Korpivaara)
- Sihteeri erityisasiantuntija Laura Vartia, VM

Ostovoima ja kilpailukyky

Ostovoima- ja kilpailukykyryhmän tehtävänä on tehdä esityksiä linjauksiksi palkansaajien ostovoiman ja yritysten kilpailukykyyn suotuisaa kehitystä tukeviksi kestäviksi toimenpiteiksi sekä tuottavuuden parantamiseksi siltä osin kuin ne liittyvät verotukseen. Muut tuottavuuden parantamiseen liittyvät kysymykset käsitellään muissa alaryhmissä.

Ryhmässä käsiteltäviä kysymyksiä:

- Arvioidaan tavoiteltavaa kokonaisveroasteen kehitystä julkisen talouden kestävyiden ja talouskasvun kannalta
- Kasvun edellytysten turvaaminen Suomessa, ml. investointien sijoittuminen
- Työn verotuksen kiristymisen estäminen
- Tuottavuutta tukeva verotuksen rakenne, ml. tavoitteen mahdollistavat toimet (veropohjan tilkitseminen)
- harmaan talouden torjunnan jatkaminen
- kartoitetaan laajalti edellytyksiä reaaliansioiden ja ostovoiman kehityksen turvaamiseksi

Ostovoima- ja kilpailukykyryhmä ei tee linjauksia työmarkkinoiden sopimusjärjestelmästä, joka on työmarkkinaosapuolten välinen asia. Ryhmä hyödyntää olemassa olevia selvityksiä aihealueeltaan ja mm. verotyöryhmän työtä.

Ryhmän kokoonpano:

- Puheenjohtaja alivaltiosihteeri Martti Hetemäki, VM
- Jäsenet (varajäsenet):
  - Akava, tutkimuspäällikkö Eugen Koev (johtaja Pekka Immeli)
  - EK, johtaja Jussi Mustonen (asiantuntija Seppo Saukkonen)
  - SAK, edunvalvontajohtaja Nikolas Elomaa (pääekonomisti Olli Koski)
  - STTK, talouspoliittinen asiantuntija Ralf Sund (elinkeinopoliittinen asiantuntija Antti Aarnio)
  - TEM, valtiosihteeri Katariina Poskiparta
- Sihteeri neuvotteleva virkamies Meri Obstbaum, VM

Työurat

Keskimääräisen eläkkeellesiirtymisiän nostaminen

Tausta

Kansantalouden ja julkisen talouden tila ja pitkän ajankin näkymät ovat viimeisen vuoden aikana olennaisesti heikentyneet kansainvälisen talouskriisin seurauksena. Julkisessa taloudessa arvioidaan olevan merkittävä kestävyysvaje, jonka hoitamatta jättäminen merkitsisi julkisen talouden velkaantumisen kestämatöntä kasvua. Hallituksen ja työmarkkinajärjestöjen 11.3.2009 aloittaman työurien pidentämiseen tähtäävän työn aikana on osoittautunut myös, että uusin väestöennuste ennakoii elinajanodotteen nousun olennaisesti suuremmaksi kuin aiemmat väestöennusteet.

Vuoden 2005 eläkeuudistuksen tavoitteena oli keskimääräisen eläkkeellesiirtymisiän nosto 2-3 vuodella vuoteen 2050 mennessä, kun 62-vuotiaan henkilön elinajanodotteen arvioitiin nousevan suunnilleen saman verran. Tuolloin käytettävissä olleen väestöennusteen mukaan kyseinen elinajanodote olisi noussut 2,9 vuodella 2009-2050. Tilastokeskuksen uusimman väestöennusteen mukaan tuo nousu onkin 6,5 vuotta eli yli kaksinkertainen 2005 uudistusta laadittaessa oletettuun verrattuna.

Vaikka eläkkeellesiirtyminen on myöhentymässä 2005 uudistusten tavoitteiden mukaisesti, ovat eläkkeet jäämässä elinajanodotteen nousun aiheuttaman elinaikakertoimien muuttumisen takia olennaisesti pienemmiksi kuin tuolloin arvioitiin. Lisäksi elinajanodotteen suurempi nousu ilman vastaavaa eläkkeellesiirtymisiän nousua on johtamassa aiemmin arvioitua selvästi heikompaan huoltosuhteeseen ja julkisen talouden kestävyteen.

Työurien pidentämiseksi on jo käynnistetty valmistelu ns. Ahtelan työelämätyöryhmän esitysten pohjalta. Työelämän kehittäminen on välttämätön edellytys keskimääräisen eläkkeellesiirtymisiän riittäväälle nousulle.

Jo tehdyn valmistelutyön aikana on käynyt ilmi, että edellytyksiä merkittävään uuteen eläkeuudistukseen nopealla aikataululla ei ole. Tähän on vaikuttanut se, että eläkeuudistus astui voimaan varsin hiljattain vuonna 2005. Lisäksi työeläke-etuksien ja työeläkejärjestelmän kestävyteen vaikuttavat läh-

tökohtaoletukset ovat muuttuneet niin paljon verrattuna 2005 uudistusta laadittaessa käytettyihin oletuksiin, että tarvitaan ilmeisesti enemmän aikaa riittävän uudistuksen valmistelemiseksi. Kun seuraava eläkeuudistusta toteutetaan, on varmistettava, että uudistus on oikeassa suhteessa tavoitteisiin.

Tavoitteet

Työeläkejärjestelmää uudistettaessa on kolme päätavoitetta:

- Työeläke-etuuksien riittävä taso on turvattava oloissa, joissa elinaikakertoimet alentavat tulevia eläkeitä aiemmin oletettua selvästi enemmän.
- Työeläkejärjestelmän rahoituksen kestävyys on turvattava työeläkemaksujen kehityksellä, joka ei heikennä työllisyyden ja talouskasvun edellytyksiä.
- Keskimääräisen eläkkeellesiirtymisiän on noustava riittävästi, jotta kaksi edellä mainittua tavoitetta toteutuvat.

Tehtävä

Työura-ryhmän tehtävänä on määrittää uudet vähimmäistavoitteet ja kartoittaa työeläkejärjestelmän kehittämisvaihtoehtoja yllämainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi ottamatta kantaa mihinkään yksittäiseen vaihtoehtoon. Näiden tavoitteiden pohjalta on mahdollista määrittää työeläkeuudistuksen suuntaviivat.

Ryhmän kokoonpano:

- Työura-ryhmän työtä johtaa hallitusryhmien puheenjohtajien ja työmarkkinajärjestöjohtajien muodostama johtoryhmä.
- Jäsenet (varajäsenet):
  - Akava, edunvalvontajohtaja Minna Helle (lakimies Jarmo Pätäri)
  - EK, lakiasiaintoiminnan johtaja Lasse Laatumäki (asiamies Johan Åström)
  - ETK, toimitusjohtaja Jukka Rantala
  - SAK, eläke- ja työura-asioiden päällikkö Kaija Kallinen (kehittämispäällikkö Marja Erkkilä)
  - STTK, johtaja Markku Salomaa (lakimies Heli Puura)
  - STM, valtiosihteeri Eeva Kuuskoski (ylivohtaja Leo Suoma)
  - VM, budjettineuvos Tuomas Sukselainen (finanssisihteeri Lauri Taro)
- Sihteeri ylitarkastaja Antti Alila, STM

Työttömyysvakuutusrahaston talous

Työryhmän tehtävänä on laatia ehdotus työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamiseksi. Muutoksilla vahvistetaan työttömyysvakuutusrahaston talouden kestävyyttä, parannetaan suhdanepuskurin toimivuutta sekä turvataan työttömyysvakuutusmaksujen vakaus ja kohtuullinen taso. Lainmuutos edellyttää työmarkkinaosapuolten yhteistä näkemystä.

Ryhmän kokoonpano:

- Puheenjohtaja hallitusneuvos Esko Salo, STM
- Jäsenet (varajäsenet):
  - Akava, lakimies Jarmo Pätäri (edunvalvontajohtaja Minna Helle)
  - EK, Johan Åström (Antti Tanskanen)
  - SAK, elinkeinoasioiden päällikkö Janne Metsämäki (sosiaalipäällikkö Sinikka Näätäsaari)
  - STTK, Heli Puura (Seppo Nevalainen)
  - VM, budjettineuvos Tuomas Sukselainen (finanssisihteeri Johanna von Knorring)
- Sihteeri ylitarkastaja Anneli Sollo, STM